

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel “Een gemeentelijke uitvaart naar wens”

Beleidsveld	Werk & Inkomen / Publieke dienstverlening
Opsteller	Mahmut Sungur
Kenmerk	34015265
Vergaderdatum Raad	29-01-2026
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Raadslid Mahmut Sungur stelt de raad voor te besluiten:

1. Het visiedocument “Een gemeentelijke uitvaart naar wens”, welke als bijlage 1 is bijgevoegd, vast te stellen met als belangrijkste uitgangspunten:
 - a. Regie bij de gemeente
 - b. Zorgvuldig onderzoek aan de voorkant
 - c. Respect voor de levensbeschouwing en wens van overledene
 - d. Ondersteuning nabestaanden
 - e. Zorgvuldige uitvoering
 - f. Kostenbewust en navolgbaar
2. Het bedrag voor een gemeentelijke uitvaart te verhogen van € 3.000 naar een richtbedrag van € 3.500, in lijn met artikel 26, lid 3 van de Beleidsregel Bijzondere Bijstand Utrecht en dit richtbedrag met deze bepaling mee te laten groeien.
3. De burgemeester te verzoeken ter borging van de uitgangspunten uit beslispunt 1, de ‘Beleidsregel gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht’, welke als bijlage 2 is bijgevoegd, vast te stellen.
4. Het college te verzoeken om het visiedocument “Een gemeentelijke uitvaart naar wens” en de beleidsregel ‘gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht’ te vertalen naar een ambtelijke werkinstructie en de huidige werkwijze hierop aan te passen.

Het lid van de gemeenteraad van Utrecht,

Mahmut Sungur

Samenvatting

In Utrecht wordt de gemeentelijke uitvaart nu te technisch uitgevoerd: de regie ligt vaak bij de uitvaartondernemer en niet bij de gemeente. In de huidige werkwijze wordt er zeer beperkt onderzoek gedaan naar nabestaanden en geen rekening gehouden met religieuze of culturele voorschriften. Met dit initiatiefvoorstel willen we dat de gemeente meer regie neemt en heeft op de uitvoering, beter onderzoek doet naar nabestaanden en meer recht doet aan de uitvaartwens van de overledene.

Context

Aanleiding

De burgemeester heeft op grond van de Wet op de lijkbezorging (hierna: Wlb) de wettelijke taak om naar wens van de overledene zorg te dragen voor de uitvaart wanneer niemand anders daarin voorziet. In de huidige uitvoeringspraktijk betekent dit dat de uitvaart in de regel wordt uitgevoerd door de uitvaartondernemer die het overlijden heeft gemeld en het lichaam onder zijn berusting heeft. De gemeente verleent dan in opdracht van de burgemeester slechts goedkeuring en betaalt de rekening.

In de praktijk leidt de huidige werkwijze tot drie knelpunten:

1. Er is te weinig regie over de uitvoering en kwaliteit van de uitvaart, terwijl de burgemeester formeel de opdrachtgever is.
2. Er wordt in de huidige praktijk onvoldoende rekening gehouden met religieuze of culturele gebruiken. De bestaande werkwijze schrijft een uniforme, sobere uitvaart voor, ongeacht de levensbeschouwing van de overledene waarbij nauwelijks onderzoek wordt gedaan naar de levensbeschouwelijke en culturele achtergrond.
3. De gemeente gaat namens de burgemeester te snel over tot opdrachtverlening van de uitvaart, zonder zorgvuldig onderzoek te doen naar nabestaanden of de wensen van de overledene. Zo wordt er bijvoorbeeld nooit een huisbezoek uitgevoerd.

Deze knelpunten zijn ook naar voren gekomen in de beantwoording van [schriftelijke raadvragen \(nr. 179, 17 oktober 2024\)](#). Daarin geeft het college aan dat religie niet wordt geregistreerd, dat er geen richtlijnen zijn om levensbeschouwelijke voorschriften te betrekken bij de uitvoering en dat de gemeente geen vaste eisen stelt aan uitvaartdiensten.

Utrechters lopen met name risico zonder nabestaanden begraven te worden wanneer zij weinig tot geen sociaal netwerk hebben. Dit geldt vooral voor dak- en thuislozen, sociaal geïsoleerde ouderen en migranten zonder familie in Nederland, zoals vluchtelingen en expats. Ook mensen met psychische of verslavingsproblematiek en personen die door armoede of andere persoonlijke omstandigheden het contact met hun omgeving zijn kwijtgeraakt, behoren tot deze risicogroep.

De verantwoordelijkheid die de burgemeester als opdrachtgever van een uitvaart draagt is geen primaire taak. Het uitgangspunt blijft dat nabestaanden of de gemeenschap zelf zorg dragen voor de uitvaart. Maar wanneer de burgemeester wél opdrachtgever is, moet de gemeente die taak zorgvuldig, respectvol en met oog voor de wensen van de overledene laten uitvoeren. Want juist bij overlijden zijn levensbeschouwelijke en culturele voorschriften onlosmakelijk verbonden met de wijze van lijkbezorging.

Juridische context

Op grond van artikel 20 en 21 lid 1 van de Wlb is de burgemeester verantwoordelijk om zorg te dragen voor de lijkbezorging als niemand anders hierin voorziet. In de Wlb zelf zijn vrijwel geen kaders opgenomen op welke wijze hier uitvoering aan moet worden gegeven, behalve dat de uitvaart overeenkomstig de vermoedelijke wens van de overledene (Wlb, artikel 18) moet plaatsvinden. Welke inspanningen de gemeente moet leveren om nabestaanden op te sporen, op welke wijze de uitvaart wordt gerealiseerd met inachtneming van de wens van de overledene en in hoeverre de kosten voor de gemeente worden verhaald zijn openstaande vragen. Gelet op de grote mate van handelingsvrijheid en transparante en navolgbare uitvoering is het wenselijk hier een gepubliceerd kader voor te stellen. Op grond van artikelen 4:81, eerste lid, 4:83 en 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht kan de burgemeester hier beleidsregels voor vaststellen.

Beoogd effect

Meer nabestaanden vinden die zelf opdrachtgever worden van de voorgenomen gemeentelijke uitvaart. Als de burgemeester wel opdrachtgever is, meer regie op gemeentelijke uitvaarten en een gemeentelijke uitvaart die past bij de levensbeschouwelijke achtergrond en wensen van de overledene.

Beslistermijn

Uiterlijk op 26 februari 2026 om er voor te zorgen dat de beslissing over het initiatiefvoorstel nog voor de raadswissel plaatsvindt.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Antwoorden op [Schriftelijke raadvragen over Uitdagingen rondom een uitvaart \(nr. 179, 17 oktober 2024\)](#).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	<p>Het visiedocument "Een gemeentelijke uitvaart naar wens", welke als bijlage 1 is bijgevoegd, vast te stellen met als belangrijkste uitgangspunten:</p> <ol style="list-style-type: none"> Regie bij de gemeente Zorgvuldig onderzoek aan de voorkant Respect voor de levensbeschouwing en wens van overledene Ondersteuning nabestaanden Zorgvuldige uitvoering Kostenbewust en navolgbaar
Argumenten	
1.1	<p><u>Waarborg van menselijke waardigheid en respect voor diversiteit</u></p> <p>Door de regie bij de gemeente te leggen en respect te tonen voor de levensbeschouwing en wensen van de overledene, wordt de menselijke waardigheid centraal gesteld. Utrecht is een diverse stad met inwoners van verschillende culturele en religieuze achtergronden. Met dit beleid voorkomt de gemeente dat uitvaarten eenzijdig of onpersoonlijk worden uitgevoerd en borgt zij dat iedereen, ongeacht afkomst of levensbeschouwing, een waardig afscheid krijgt.</p>
1.2	<p><u>Meer inspanning leveren om nabestaanden te vinden</u></p> <p>Uitgangspunt van de Wlb is dat nabestaanden zorg dragen voor de uitvaart. De Wlb is een 'vangnet' als er geen opdracht wordt gegeven, omdat nabestaanden ontbreken of weigeren de uitvaart te regelen. Er wordt dus nagegaan of er nabestaanden zijn, voordat de gemeente een taak heeft. Momenteel worden geen huisbezoeken uitgevoerd. Zonder huisbezoek is het onmogelijk zorgvuldig onderzoek te doen naar nabestaanden. Het vinden van nabestaanden en ze daarmee in de gelegenheid te stellen zelf de uitvaart te regelen is niet alleen vanuit het perspectief van de nabestaande heel erg waardevol maar ook vanuit de bedoeling van de wetgever. Het kan idealiter een win win opleveren omdat de nabestaande bij het afscheid kan zijn en invulling kan geven aan de uitvaart en de kosten en inspanningen hoeven niet door de gemeente als vangnet te worden opgevangen</p>
1.3	<p><u>Voorkomen van fouten en misverstanden door zorgvuldig onderzoek aan de voorkant</u></p> <p>Een zorgvuldig onderzoek naar de achtergrond en wensen voorkomt pijnlijke situaties zoals verkeerde rituelen, ongewenste begraafplaatsen of onduidelijkheid over erfgenamen. Door dit goed te regelen aan de voorkant, wordt niet alleen het proces humaner, maar ook efficiënter en minder gevoelig voor klachten of juridische geschillen.</p>
1.4	<p><u>Transparantie en efficiëntie door kostenbewust en navolgbaar beleid</u></p> <p>Door duidelijke regie, vastgelegde procedures en kostenbewuste uitvoering ontstaat een transparant systeem dat zowel maatschappelijk verantwoord als financieel beheersbaar is. Het voorkomt willekeur en maakt inzichtelijk hoe publiek geld wordt besteed. Dit versterkt het vertrouwen van inwoners in de zorgvuldigheid en integriteit van gemeentelijke taken, zelfs bij gevoelige onderwerpen zoals uitvaarten.</p>
Kanttekeningen/Risico's	

1.1	<u>Uitvoeringsdruk en afhankelijkheid van externe partijen</u>
	De zorgvuldige uitvoering van de uitvaart en ondersteuning van nabestaanden vergen tijd, deskundigheid en samenwerking met uitvaartondernemers, religieuze instanties en maatschappelijke organisaties. Als dit niet goed geborgd is, kan het leiden tot vertraging, onduidelijke communicatie of kwaliteitsverschillen in de uitvoering. Om dit te voorkomen wordt het college in beslispunt 3 verzocht om de beleidsregel en beleidsnotitie verder uit te werken in een ambtelijke werkinstructie en of de huidige instructie hierop grondig aan te passen.
Beslispunt	
2	Het bedrag voor een gemeentelijke uitvaart te verhogen van € 3.000 naar een richtbedrag van € 3.500, in lijn met artikel 26, lid 3 van de Beleidsregel Bijzondere Bijstand Utrecht en dit richtbedrag met deze bepaling mee te laten groeien.
Argumenten	
2.1	<u>Betere aansluiting bij de regeling voor bijzondere bijstand</u>
	Met het nieuwe richtbedrag sluiten de gemeentelijke uitvaartkosten weer volledig aan op de systematiek van de bijzondere bijstand. Dit zorgt voor meer beleidsmatige consistentie en voorkomt dat inwoners met verschillende regelingen te maken krijgen die niet logisch op elkaar aansluiten.
2.2	<u>Inspelen op stijgende marktprijzen</u>
	De kosten voor uitvaartdiensten zijn de afgelopen jaren aantoonbaar gestegen, waardoor het huidige bedrag onvoldoende toereikend is of lijkt te worden. Door het bedrag te verhogen blijft de gemeente in staat om tegen marktconforme tarieven een nette en zorgvuldige uitvaart te realiseren.
2.3	<u>Realistischer budget voor een waardige uitvaart</u>
	Een richtbedrag van € 3.500 biedt een realistischer financiële basis om een respectvolle en passende uitvaart te verzorgen, ook wanneer er beperkte middelen zijn. Het geeft ruimte om te voldoen aan minimale kwaliteitseisen en om recht te doen aan de waardigheid van de overledene.
Kanttekeningen/risico's	
	<u>Een gemeentelijke uitvaart kan meer kosten</u>
	Met deze verhoging van € 500 per gemeentelijke uitvaart zullen de kosten per uitvaart toenemen.
Beslispunt	
3	De burgemeester te verzoeken ter borging van de uitgangspunten uit beslispunt 1, de 'Beleidsregel gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht', welke als bijlage 2 is bijgevoegd, vast te stellen.
Argumenten	
3.1	<u>Juridische duidelijkheid en uitvoeringszekerheid</u>
	De vaststelling van een formele beleidsregel zorgt voor eenduidigheid over hoe de gemeente uitvoering geeft aan de Wlb en meer specifiek ten aanzien van de situatie dat er geen nabestaande lijken te zijn die opdracht kunnen of willen geven. Het voorkomt willekeur en biedt medewerkers, partners en (mogelijke)

	nabestaanden houvast bij beslissingen over gemeentelijke uitvaarten. Dit versterkt de rechtszekerheid en transparantie.
3.2	<u>Professionalisering en kwaliteitsborging</u>
	Door het beleid vast te leggen in een beleidsregel, worden verantwoordelijkheden, procedures en kwaliteitsnormen formeel geborgd. Dat bevordert een zorgvuldige, respectvolle en efficiënte uitvoering. De gemeente toont hiermee dat ze professioneel en empathisch omgaat met een wettelijke taak die ook emotioneel gevoelig is.
Kanttekeningen/Risico's	
	<u>Een beleidsregel kan de handelingsvrijheid in uitvoering beperken</u>
	De beleidsregel geeft duidelijke kaders om te volgen in de uitvoering. Hoewel dit als een beperking van handelingsruimte kan worden gezien, geeft het juist meer richting aan maatwerk om nabestaanden op te sporen de wens van de overledene te onderzoeken.
Beslispunt	
4	Het college te verzoeken om het visiedocument "Een gemeentelijke uitvaart naar wens" en de beleidsregel 'gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht' te vertalen naar een ambtelijke werkinstructie en de huidige werkwijze hierop aan te passen.
Argumenten	
4.1	<u>Van beleid naar praktijk: eenduidige uitvoering</u>
	Het vertalen van beleid naar een concrete ambtelijke werkinstructie zorgt ervoor dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden toegepast in de dagelijkse praktijk. Medewerkers weten precies wat er van hen verwacht wordt, waardoor de uitvoering consistentere, zorgvuldiger en minder afhankelijk wordt van individuele interpretaties.
4.2	<u>Efficiëntie en verantwoording</u>
	Door de ambtelijke werkinstructie te koppelen aan de beleidsregel en beleidsnotitie ontstaat een duidelijke lijn van beleid → uitvoering → verantwoording. Dit maakt het eenvoudiger om toezicht te houden, resultaten te evalueren en verbeteringen door te voeren. Tegelijk wordt de uitvoeringspraktijk beter onderbouwd richting de raad en de samenleving.
Kanttekeningen/Risico's	
4.1	<u>Kans op te trage implementatie</u>
	Het aanpassen van bestaande werkwijzen vraagt tijd, overleg en begeleiding. Zonder voldoende betrokkenheid van uitvoerende medewerkers of samenwerkingspartners kan de overgang traag verlopen. Daarom moeten de medewerkers en de partners worden meegenomen in de nieuwe werkwijze.

Financiën

Ervaringen uit Den Haag en Amsterdam laten zien dat beter vooronderzoek, met name door het afleggen van huisbezoeken, ertoe leidt dat in 40 tot 50 procent van de gevallen alsnog nabestaanden worden gevonden die de uitvaart zelf willen en kunnen verzorgen. Voor Utrecht is voorzichtig gerekend met een lager percentage: naar verwachting kan bij ongeveer 30 procent van de circa 55 gemeentelijke uitvaarten per jaar alsnog een nabestaande worden opgespoord. Dit betekent dat jaarlijks ongeveer 17 uitvaarten niet door de gemeente hoeven te worden verzorgd. Uitgaande van het huidige bedrag van € 3.000 per uitvaart levert dit een structurele besparing op van € 51.000 per jaar.

Door het verbeterde vooronderzoek naar nabestaanden en het daardoor lagere verwachte aantal gemeentelijke uitvaarten van 38 heeft de voorgestelde verhoging van het richtbedrag jaarlijks een effect van € 19.000 aan extra kosten. De nieuwe werkwijze vraagt om extra ambtelijke inzet, vooral door de structurele invoering van huisbezoeken en aanvullend buurt- en werkgeversonderzoek. Jaarlijks wordt circa 55 meldingen van overlijdensgevallen verwacht. Bij iedere melding wordt in beginsel een huisbezoek uitgevoerd, door twee medewerkers. Per uitvaart wordt in totaal ongeveer 6 uur aan aanvullend ambtelijke inzet verwacht. Dit resulteert in een aanvullende jaarlijkse inzet van circa 330 uur en € 21.450 aan uitvoeringskosten.

Met de structurele besparing van ongeveer €51.000 per jaar wat de nieuwe werkwijze oplevert kunnen de extra uitvoeringskosten van ongeveer € 21.450 en de voorgestelde verhoging van het richtbedrag per uitvaart met een totaal jaarlijkse extra kosten van € 19.000, volledig worden gedekt. De nieuwe werkwijze levert daarmee een jaarlijkse besparing op van € 10.550.

Hoewel de extra inkomsten uit nalatenschappen of uitvaartpolissen niet zijn meegerekend, blijven de totale kosten van de voorgestelde werkwijze ruim binnen de bestaande meerjarenramingen. De voorgestelde werkwijze is daarmee financieel haalbaar, kostendekkend en duurzaam uitvoerbaar.

Vervolg

- Vaststellen van de beleidsregel 'Beleidsregel gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht' door de burgemeester.
- Uitwerken van de nieuwe werkwijze in een ambtelijke instructie en de medewerkers in de uitvoering hierop ondersteunen.
- De gemeenteraad uiterlijk de derde kwartaal van 2026 informeren over de uitvoering van dit initiatiefvoorstel.

Samen stad maken

Het gaat hier om een bijzondere verantwoordelijkheid van de burgemeester om opdracht te geven voor lijkbezorging, die voortkomt uit het algemeen belang van de volksgezondheid en openbare orde, in het geval niemand anders dit doet. Het is geen regeling waar een inwoner zich actief of direct op kan beroepen. Een nabestaande kan uiteraard wel effecten van de werkwijze ondervinden bijvoorbeeld in die zin dat hij kan worden aangesproken om opdracht te geven. Er is input verkregen van een aantal uitvaartondernemers, waaronder DELA en Barbara.

Communicatie

Om de beleidsregel in werking te laten treden moet deze worden gepubliceerd in het gemeentelijke publicatieblad. Na vaststelling van de definitieve beleidsregel door de burgemeester wordt deze publicatie intern opgepakt. Verdere communicatie zal plaatsvinden met de lokale uitvaartondernemers.

Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Het visiedocument "Een gemeentelijke uitvaart naar wens"
- De beleidsregel "Beleidsregel gemeentelijke uitvaart gemeente Utrecht"

Bijlagen informatief (-)